

Ny metode vinder frem

Livscyklusanalyser kan vise, hvor meget vi belaster miljøet, når vi producerer mælk, korn og kød

Miljø

Af Randi Dalgaard og Niels Halberg

Økologisk jordbrug har et mål om at reducere miljøpåvirkningen mest muligt, og for mange forbrugere er én af grundene til at vælge økologiske fødevarer i butikken netop følelsen af at bidrage til et bedre miljø.

Livscyklusvurderingsmetoden er et oplagt redskab til at komme nærmere dette mål.

Energi og drivhusgas

Miljødebatten har hidtil fokuseret på udledning af især kvælstof i form af nitrat og ammoniak, og når man sammenligner bedrifter eller produktionsformer, sker det ofte i form af kvælstofoverskud pr. hektar eller nitratudvaskning pr. hektar. Sammenligningerne indikerer, hvor vidt vi skåner naturen for kvælstof, hvis vi vælger den ene produktionsform frem for den anden.

Nitratudvaskningen fra økologiske kvægbedrifter er generelt lavere end fra konventionelle, men gælder dette også udledning af drivhusgas? Og hvad med energiforbruget? Giver det mening at sammenligne energiforbruget pr. hektar? Nej, her må vi tage nye redskaber i brug.

Gynger og karrusel

Sagen er, at drivhuseffekt er en global miljøpåvirkning. Drivhusgasser giver samme effekt uanset hvor i verden, de udledes. Det giver altså ingen mening at reducere udledningen i Danmark, hvis tiltagene for at opnå denne reduktion bevirker øget drivhusgasudledning i andre dele af verden. På samme måde er det meningsløst at reducere dieselforbruget pr. hektar på et kvægbrug, hvis konsekvensen bliver et lavere grovfoderudbytte og dermed øget import af foder, som også koster diesel eller anden form for energi at fremstille. Den arealbaserede betragtning er utilstrækkelig, når vi taler om energiforbrug og drivhusgasudledning.

Fra gård til gaffel

At opgøre miljøpåvirkninger pr. Kg mælk eller kød kan derimod give et godt overblik over energiforbrug og drivhusgasudledning i produktkæden fra gård til gaffel. Denne opgørelse kan være garant for, at man i en miljøoptimering ikke taber på gyngerne, hvad man vinder på karrusellerne. Det kaldes livscyklusvurdering.

Metoden har gennem mange år været anvendt til miljøoptimering i danske og udenlandske industri- og fødevarer virksomheder som Grundfos, Arla, B&O, Unilever og Tetra Pak. Den produktorienterede betragtning er derimod et forholdsvist nyt redskab, når det gælder landbrugsprodukter, men også her kan den anvendes.

I en livscyklusvurdering følger man et produkt gennem hele produktkæden og tager dermed også højde for energiforbrug og miljøpåvirkning ved fremstilling af rapskager, gødning, diesel og andre indsatsfaktorer, som anvendes til for eksempel mælkeproduktion.

Ser på helheden

Den produktorienterede tilgang er langt mere helhedsorienteret end de redskaber, man hidtil har anvendt til at opgøre landbrugets miljøpåvirkning. Dels fordi flere led i produktkæden end blot landbrugsbedriften regnes med, dels fordi både nærings saltbelastning, smogdannelse,

drivhuseffekt, forsuring og arealbehovet kan opgøres pr. kg produkt. Livscyklusvurderingsmetoden er et oplagt redskab til at komme nærmere målet om at reducere det økologiske jordbrugs miljøpåvirkning mest muligt. Men det skal naturligvis ses i sammenhæng med andre økologiske mål som fremme af dyrevelfærd og jordens frugtbarhed.

Nyt redskab

Ordforklaring

LCA = Livscyklusvurdering - en metode til at beregne et produkts miljøbelastning og forbrug af ressourcer gennem alle produktionsled.

Metoden vinder frem

Livscyklustankegangen er i fremmarch og indgår som et vigtigt element i Den Integreerede Produktpolitik (IPP), som EU lancerede i 2003. FN's miljøprogram UNEP støtter også den fortsatte udvikling og anvendelse af livscyklustankegangen på verdensplan og har derfor iværksat Life Cycle Initiative.

Læs mere

Links: www.LCAfood.dk og www.LCA-center.dk.

◆ Randi Dalgaard og Niels Halberg er hhv. Ph.d-studerende og seniorforsker ved Danmarks JordbrugsForskning.

◆ Publiceret i Økologisk Jordbrug d. 1. oktober 2004, Nr. 324, 21. årgang